

VEGYESEK.

Vadászati muzeum és kiállítás Budapesten. Azt hiszem az egész ország örömmel értesült a napilapok révén a földművelésügyi m. kir. minister elhatározásáról, mely szerint a milleniumi történelmi épületsoportot, Vajdahunyad várát újból felépítteti a városligetben, hogy abban az országos gazdasági múzeumot elhelyezhesse.

Ez a múzeum szűkebb keretben és ideiglenes bérhelyiségekben már most is létezik és a nagy közönség, de főképen gazdaközönségünk sűrűn látogatja, hogy az ott látható szép, tanulságos gyűjteményekben gyönyörködjék. Új palotájába bővített keretben, új osztályokkal kiegészítve fog bevonulni; mert eddig főképen csak a mezőgazdaságra és az ezzel szorosán rokon diszciplínákra terjedt ki, most azonban az erdészet, a vadászat és halászat osztályaival fog kiegészülni.

Már eddig is örömmel kísértük ennek a valóban fontos múzeumunknak fellendülését s most egy vadászati és halászati osztállyal való kibővítését kettős örömmel üdvözöljük. —

Az összes, a földművelésügyi ministerium részortjába tartozó kiállítások Párisban oly rendkívül, mondhatjuk fényes sikereket értek el, hogy Magyarország e tekintetben valóban kiemelkedett más nemzetek közül.

Ez a kiváló eredmény érlelte meg a minister elhatározását és ez bírta rá, hogy e szép kiállításokat Budapesten még egyszer berendeztesse, megismételje. Ezek csak ideiglenes kiállítások lesznek, épen úgy összeállítva, mint ahogyan Párisban voltak. — A *mezőgazdaság* keretébe tartozó kiállítás, tudjuk, nemcsak nagyszabású, de minden részében tanulságos is volt. Ennek újból való összeállítása hálás munka lesz, de hosszú időt és sok fáradságot is fog igényelni. — Az *erdőgazdaság* kiállítása a maga sokféleségében oly sikerülten volt egybegyűjtve, hogy minden tekintetben túlszárnyalta a más nemzetek kiállításait. *Földi* János erdőtanácsos ezzel a kiállításával valóban nagy érdemeket szerzett magának, de az ügynek is. Bizonyára budapesti kiállítása is hasonlóan fog sikerülni. — A *vadászati* kiállításunk pedig, az a szép panoráma, szintén páratlan volt és egy nemzet se tudott velünk e tekintetben versenyezni. Eredeti volt és jól sikerült. Ezt is fogja látni a budapesti közönség; a maga egész terjedelmében újból készül. — A *halászati* kiállítás pedig, amely eredetiségében szintén eltért a rendes kiállítások sablonjától és egyes szép tárgyaival mindenkinek figyelmét magára vonta, bizonyosan itt is ki fogja egészíteni ennek az ideiglenes kiállításnak keretét.

Nemcsak nagy áldozatokba, munkába, fáradozásba került e kiállítás megisméltése, de hosszú időt, hónapokat is kíván, míg újból feltámadhat. Az összes tárgyak most be vannak csomagolva száz meg száz ládában és ha ezek haza kerülnek, akkor megkezdődik a munka újból. A városligeti régi iparcsarnok egy része van kijelölve erre a célra és minden egyébről is gondoskodott már a földművelésügyi ministerium és annak Párisban időző megbízottja, *Kazy József* osztálytanácsos. Azért remélhetjük, hogy tavasz vége felé, valószínűleg május elsejére el is fog készülni ez a nagyarányú kiállítás és a mi közönségünk bizonyára szívesen fogja látogatni. A munka előhaladásáról időnkint tájékoztatni fogjuk lapunk t. olvasóit.

A madarak és a rovarok repüléséről. Általában azt hiszik, hogy a madarak sokkal gyorsabban repülnek, mint a rovarok. Azok a természetvizsgálók azonban, a kik e tárggyal kísérletileg foglalkoztak, azt állítják, hogy a dolog épen fordítva van, azaz a rovarok repülése sebesebb, mint a madaraké. A légy meglehetősen lassan repül, de azért szárnyával másodpercenként 800-szor ver s e repüléssel másodpercenként körülbelül 8 méternyi sebességgel halad. De ha üldözik, képes másodpercen-

ként 50 méter sebességgel is repülni. Ha e repülési sebességet megtartja hosszabb időn keresztül, 33 másodperc alatt egy angol mérföldet tesz meg. A kik sokat utaznak vasuton, gyakran láthatják, hogy egy-egy darázs, vagy méh a vonattal egyenlő sebességgel repül tova hosszabb időn keresztül. A fecske egyike a leggyorsabb röptű madaraknak. Nem sokkal ezelőtt azt hitték, hogy minden rovar képes utolérni. Az amerikai természetvizsgálók szerint azonban egy nagy légy, melyet az amerikaiak „*drago fly*”-nek neveznek, oly gyorsan repül, hogy a fecskét a dragon fly jóval maga mögött hagyja.

Páris tojásfogyasztása. Párisban a tojás annyira keresett árucikk, hogy a vásárcsarnokokban külön pavillont kellett elrekeszteni, ahol kizárólag csak tojást árulnak. 1897-ben a városi számtiszt jelentése szerint 35,526.642 kilogramm tojás fogyott el. Egy kilogramm tojás megfelel körülbelül 20 darabnak, tehát 1897-ben 710 millió tojást fogyasztottak el a párisiak. A legszebb tojások *Picardiá*-ból érkeznek Párisba. Fontosabb tojászállító tartományok még *Burgundia* és *Auvergne*. A múlt évben a tojás ezrének ára 70 és 119 frank között váltakozott. 1891-ben a tojás ezre még csak 48 frank volt, de már 1875-ben 81 frankra emelkedett.

A rovarok és a léghajósok. A léghajósokkal gyakran megtörténik, hogy olyan magasságban, ahol már azt hiszik, hogy mindenféle állati élet szünetel, egyes rovarokkal találkozhatnak. Így pl. Bacon angol csillagvizsgáló, mikor múlt év novemberének közepe táján léghajóból vizsgálta a Leonida-meteorok hullását, 8000 lábnyi magasságban egy aczéllék színű dongóval találkozott, mely egyhangú zúgással repkedte körül a légi vendéget. Flammarion, a híres francia csillagász azt beszéli, hogy gyakran találkozott körülbelül 1000 méternyi magasságban fehér lepkékkel. Ilyen magasságban már rendszeren megszűnik minden állati élet; a meddig a szem ellát, sehol egy madár, vagy rovar, a mely dalával, vagy zümmögésével felvidítaná a kietlen némaságot.

A menyét kölykeinek madártojásokat hord haza, melyekhez olykor-olykor igen kalandosan jut. Az idén kora tavasszal egy menyét oduja előtt egy elköltött gémtójs hevert. A gémtelep az odutól több, mint egy óra járásnyira van s a vert út fenyvesen visz keresztül. Mennyi veszélyességbe kerülhetett a menyétnek, míg a gémtójsát haza czipelhette kölykeinek.

»Sólymászati« örgébicse. I. Ferencz francia királynak volt egy betanított örgébicse, melyet apróbb madarak fogására használt, akárcsak a sólymot. Az örgébic vadászat alkalmával rendszeren a király újján szokott ülni s onnan csak parancsszóra repült el.

Vadásztörvények Afrikában. Azok az államok, melyeknek Afrikában gyarmatuk van, a lefolyt két évtized alatt belátták, hogy ha az afrikai állatokat kímélet nélkül vadásszák, az állatvilág nagyon meggyérül, sőt egyes fajok lassankint teljesen kihalnak, ami nemcsak az ottani lakosokra, hanem a tudományra is mérhetlen kár volna. Ezért nemzetközileg vadászati törvényeket állapítottak meg s e törvényeket már életbe is léptették. Az afrikai vadásztörvény értelmében tilos vadászni a keselyűket, a kigyász-sast (*Secretarius serpentarius*), a baglyokat és az éneklő madarakat. Azonkívül minden egyes vadászterületen külön törvény védi a ritka, vagy kihalófélben levő állatokat. Így helyenként tilos vadászni a zsiraffot, a gorillát, a csimpánzot, a hegyi zebrát, a vad szamarat, a fehér farkú gnút és a kis vizilovat. A fiatal elefántot, a rinoceroszt, a zebrát s egyes névszerint felmentett antilope-fajokat sem szabad löni. Ezeknek nőstényei is oltalomban részesülnek, míg kicsinyeik vannak.

Ezenkívül csak mérsékelten szabad pusztítani egyes vadászó-fajokat, a sátánmajmot, az összes prémet szolgálható majmokat, a hangyászó medvét, a dügongot, a kisebb macská-

fajokat, a gepárdot, a sakált s a kisebb majmokat. A ragadozók pusztítását a törvény nemcsak megengedi, hanem egyenesen kötelességévé teszi az ottani vadászoknak. E ragadozók az oroszlán, a leopárd, a hiéna, a vadkutya, a vidra, a kutyafejű és más kártékony majmok, a nagy ragadozó madarak, (a baglyok, keselyűk és a kigyászsas kivételével) a krokodil, a mérges kígyók s a tigris kígyó. Ezenkívül minden telepen kell védelmi helyeket berendezni, a hol egyáltalán tilos vadászni, vagy töröket felállítani. E védelmi helyeket el kell látni bőven élelemmel, vízzel és sóval, hogy az állatok odaszokjanak s különösen szaporodási idejük alatt ott tartózkodjanak. A tilalmi idő is megvan alapítva; vadászni csak vadászjeggyel szabad.

IRODALOM.

AZ ÁLLATVILÁG PILLANATNYI FÉNYKÉPEKBE —
 „A ily cím alatt egy pompás zoológiai füzetes album hagyta el a saját *Lampel Róbert* (Wodianer F. és fia) cs. és kir. udv. könyvkereskedő cég kiadásában — az ifjuságnak és iskoláknak szánva a rég érzett hiány pótlásául, a mennyiben élő állatokról vett képek még eddig nem álltak rendelkezésre az oktatás és szemléltetés céljára, csakis többnyire kitömtött állatokról másolt czifra rajzok, melyek az állat egyéniségének minden egyes vonását oly hiven fel nem tüntethetik, mint a jó fotografia. Ennek az albumnak a képei mind élő állatoknak fényképezés útján készült másai, még pedig művésziesen plasztikus reprodukcióban. Nem csekély fáradságba, hanem sok nehézségnek leüzdésébe került, a míg sikerült megtalálni a helyes módot, az alkalmas eljárást az élő állatok fotografiai felvételére. *Dr. Heckl*, a berlini állatkert igazgatója, a kitűnő állatismerő, vállalkozott a nehéz munkára s mint a remek fényképekből meggyőződhetünk, valóban bravurosán oldotta meg feladatát. Meg vagyunk győződve arról, hogy a művelt magyar közönség, ugyancsak a szakkörök teljes mértékben méltányolni fogják a kiadó cégnek azt az igyekezetét, a melylyel ezt a diszes munkát magyar kiadásban hozzáférhetővé teszik. — Az albumban között állatképekhez *Szierényi Hugó* írta a magyarázatot, a melyek nem száraz leírások, hanem vagy az állatleletből kiválogatott, ellesett valamelyik mozzanat, vagy pedig az illető állatra vonatkozó adatok. Élvezettel, okulással fogja olvasni mindenki, a ki az állatlelet iránt érdeklődik. — Az egész album 16 füzetben jelent meg. Minden füzet ára 60 fillér. Az egész munka 190 képet tartalmaz. Ajánljuk lapunk olvasóinak, kivált a tanférfiaknak figyelmébe.

KRENEDITS FERENCZNEK, lapunk ügyes tollú munkatársának a már említett *»Állatok regévilága«* című nagyérdemű könyve, mely az állatokra vonatkozó regéket, szájhagyományokat, történelmi adatokat s több efféléket fogja tartalmazni, *karácsonyra* biztosan meg fog jelenni. A már kinyomott 10 lnyvi részt áttekintve — mondhatjuk, hogy e műben egy szépen, és jó magyarsággal megírt művet fog nyerni a magyar ifjusági irodalom. Külsőleg is szépen lesz kiállítva s méltó díszet fogja képezni a szalon-asztaloknak, mi a kiadó *Wesselényi* cég izlését és áldozatkészségét dicséri. — Indíttatva érezzük magun-

kat e műre már most felhívni olvasóink figyelmét és különösen ajánljuk a tanárok és népnevelők figyelmébe. A mű megrendelhető *Wesselényi Géza* könyvkiadónál, Budapest, II., Zsigmond-u. 19.

A VADÁSZATI TÖRVÉNY. A vadászatról szóló 1883: XX. t. cz.-et a reá vonatkozó törvényekkel, ministeri rendeletekkel és határozatokkal kiegészítve most adta ki az Athenaeum r. t. A kis zsebkiadás alakjában készült 50 oldalos füzetecske nemcsak a jogászközönségnek és a közigazgatási hatóságoknak válik hasznára, hanem főleg a vadászatot kedvelő közönségnek is, a mely az ügyes összeállítású könyvecskéből könnyen megismeri mindazt, a mire szüksége van, hogy a törvénnyel összeütközésbe ne jöhessen és magának kellemetlenséget ne szenvedjen. A kis füzet ára 60 fillér.

AZ ÁLLATOK VILÁGA. Bréhm remekművének ujonnan átdolgozott és magyarosított kiadásából most jelent meg a 6-ik füzet szép szövegrajzokkal s a megszokott csinos kiállításban. A bizonyára nehezen várt legújabb füzetben is a majmokról szóló rendkívül érdekes fejezet folyik, amely fejezetnek különös kedvességét képezik a majomtörténetek. Az állatok világa című nagy munka a *Légrády* testvérek kiadásában kerül a könyvpiacra. Egy füzet ára 80 fillér. Mutatványfüzetet és tájékoztatót a kiadóhivatal ingyen és bérmentve küld.

Értesítjük azokat a t. szerző urakat, kiknek beküldött műveiről lapunk még nem emlékezett meg, hogy műveik ismertetését tárgyhalmaz miatt kénytelenek vagyunk a jövő számra halasztani.
Szerkesztők.

Szerkesztői üzenetek.

B. O. Selmeczánya. A kért fegyverek ez időszerint nem kaphatók, mert elfogytak és csak külön megrendelésre készíttetnek a jövőben. A nevezett puskaboltossal már rég megszakítottunk minden összeköttetést. — Szívesen vennénk egy szép szakcikket.

P. G. Tengelicz. Tekintet nélkül a kaliberre, minden vadászfegyver adó alá esik; a »Flobert« nem tartozik az u. n. vadászfegyverek közé, ennél fogva nem is kell érte adót fizetni; pedig nagyon kár, mert sok visszaélést követnek el ily fegyverekkel, a melyekkel — melleleg legyen mondva — az özet is szépen le lehet durrantani.

K. Nagy-Récese. A hogy a kérdést felmúltóztatott tenni, nem értjük. Kérünk világosabb körülírást. Avagy talán a vadon tenyésztett fácánokat méltóztatik érteni?

Magyar Iskolászer Muzem. Képes havi folyóirat. Szerkeszti *Dr. Lendl Adolf*. Előfizetési díja egy évre 5 korona.

FOTO-CZINKOGRAFIAI MŰINTÉZET.

MŰÖSSZETI SOKSZOROSÍTÁSOK.

Clichék folyóiratok, könyvek, árjegyzékek és tudományos művek számára.

Kitűnő kivitelben, legjobb módszerek szerint előállítva.

— Jutányos árak. —

Czím cszkis: **BUDAPEST, VI. ker., Király-utca 30. szám.**

TELEFON: 18—99.

„A TERMÉSZET” szerkesztősége és kiadóhivatala: Budapest, II., Donáti-utca 7. dr. Lendl Adolf intézete.

4879 900. Nyomatott Markovics és Garainál, Budapest, Lázár-utca 18.